

## **Zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej...**

Zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej nie jest już warunkiem koniecznym do wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej. Natomiast w celu wypłaty renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinnej dla osoby pełnoletniej w pełnej wysokości warunek ten nadal musi być spełniony.

Jeżeli rencista lub jego małżonek jest właścicielem (współwłaścicielem) albo ma w swoim posiadaniu gospodarstwo rolne, wypłata renty rolniczej ulega częściowemu zawieszeniu (zawieszenie wypłaty dotyczy części uzupełniającej renty, a w przypadku świadczeń przyznanych przed 1.01.1991 r. - części stanowiącej 95% emerytury podstawowej).

Instytucja zawieszenia wypłaty renty rolniczej w przypadku prowadzenia przez świadczeniobiorcę działalności rolniczej została uregulowana w art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przepis ten w sposób wyczerpujący precyzuje zasady zawieszania rolniczych świadczeń rentowych, a ust. 4 tego artykułu definiuje zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej na potrzeby tej zawieszalności.

W myśl tej ustawowej definicji, uznaje się, że rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1. gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej – w przypadku renty stałej – co najmniej na 10 lat, a w przypadku renty okresowej – na okres wskazany w decyzji Prezesa Kasy o przyznaniu tej renty, której zawarcie potwierdził wójt, właściwy ze względu na miejsce położenia przedmiotu dzierżawy, osobie niebędącej:

- a) małżonkiem rencisty,
- b) osobą pozostającą z rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
- c) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b,

2. gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;

3. gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do renty rolniczej z ubezpieczenia;

4. własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

Zgodnie z ustawą z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 333) za gospodarstwo rolne uważa się obszar gruntów sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza, o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy, stanowiących własność lub znajdujących się w posiadaniu osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej, w tym spółki, nieposiadającej osobowości prawnej.

Zatem przy ocenie, czy nastąpiło zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej (a w konsekwencji - czy jest możliwość wypłaty części uzupełniającej świadczenia rentowego), KRUS stosuje przepis artykułu 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Chcąc spełnić warunek zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej rencista powinien przenieść własność i posiadanie gospodarstwa rolnego na inną osobę.

Najczęściej spotykanymi formami przeniesienia własności gospodarstwa rolnego są:

- umowa darowizny - w tej formie właściciel gospodarstwa rolnego przenosi nieodpłatnie na rzecz obdarowanego własność i posiadanie gospodarstwa rolnego,
- umowa o dożywocie - umową taką właściciel gospodarstwa rolnego przenosi nieodpłatnie własność gospodarstwa rolnego i zapewnia sobie pomoc i opiekę (dożywotnie utrzymanie) od osoby, która przejmuje własność gospodarstwa rolnego,
- umowa sprzedaży - umową taką właściciel gospodarstwa rolnego przenosi własność gospodarstwa rolnego na rzecz nowego właściciela, a ten przyjmuje to gospodarstwo za umowną cenę.

Jeżeli rencista chciałby wyzbyć się własności gospodarstwa rolnego, a nie może znaleźć nabywcy, gospodarstwo rolne może zostać przejęte za odpłatnością przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa na Skarb Państwa.

Przejęcie gospodarstwa następuje na wniosek właściciela gruntów, ale tylko wtedy, gdy rolnik lub jego małżonek ma ustalone prawo do rolniczych świadczeń rentowych, a nie zawarł umowy z następcą i nie ma możliwości sprzedaży nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego co najmniej po cenie odpowiadającej ich oszacowaniu wg przepisów o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Przejęcie gospodarstwa rolnego i ustalenie odpłatności następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Rencista, który nie chce wyzbywać się własności gospodarstwa rolnego, spełni warunek zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli wydzierżawi gospodarstwo rolne innej osobie fizycznej lub prawnej. Z tym że, aby umowa dzierżawy mogła stanowić podstawę do wypłaty części uzupełniającej renty rolniczej - oprócz warunków określonych przepisami kodeksu cywilnego - musi spełniać warunki określone w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników (warunki te zostały przedstawione wyżej). Umową dzierżawy właściciel gospodarstwa rolnego nie wyzbywa się własności gospodarstwa rolnego, tylko oddaje posiadanie gospodarstwa drugiej osobie na określony czas. W związku z tym umowa dzierżawy nie musi mieć formy aktu notarialnego, natomiast dla celów ubezpieczenia społecznego rolników powinna mieć formę pisemną.

Umowa dzierżawy, aby wywarła skutek prawny, musi być opatrzona pieczęcią właściwego wójta (burmistrza lub prezydenta miasta), jego podpisem i datą jej potwierdzenia.

Rencista ma ustawową możliwość otrzymywania świadczenia w pełnej wysokości w przypadku wydzierżawienia gospodarstwa rolnego dziecku (własnemu, drugiemu małżonka, przysposobionemu) lub małżonkowi dziecka (synowej, zięciowi) albo wnukowi - przy czym ww. osoby nie mogą pozostawać z rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym.

Osoby uprawnione do okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy mogą zawrzeć umowę dzierżawy również na okres dłuższy niż wynikający z decyzji Prezesa Kasy

przynajmniej ww. świadczenie.

Na analogicznych zasadach powinny być zawierane umowy dzierżawy przez osoby uprawnione do rent rodzinnych okresowych i stałych, bez względu na to, czy okres, na który została przyznana renta rodzinna, wynika z kontynuowania nauki czy z niezdolności do pracy.

Rencista jest zobowiązany do niezwłocznego zawiadomienia KRUS o każdym przypadku ustania umowy dzierżawy lub zmiany osoby dzierżawcy z jakichkolwiek powodów przed zakończeniem okresu, na który została zawarta.

Należy zaznaczyć, że w interesie rencisty jest, aby stosowny dokument świadczący o przekazaniu gospodarstwa rolnego (akt notarialny, umowa dzierżawy, decyzja administracyjna) dostarczyć do OR/PT KRUS, która to jednostka wypłaca rentę. Dokument ten jest bowiem uznawany za wniosek o podjęcie wypłaty części uzupełniającej renty rolniczej.

Zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wznowienie zawieszony wypłaty części uzupełniającej renty następuje na wniosek.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników przewiduje, w ściśle określonych przypadkach, wypłatę 50% lub 75% albo 100% części uzupełniającej renty rolniczej, mimo że rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Część uzupełniająca renty rolniczej jest wypłacana w 50% w następujących sytuacjach:

- rencista jest całkowicie niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy rolniczej albo rolniczej choroby zawodowej, z tym że po upływie dwóch lat od tego wypadku lub od zachorowania na tę chorobę część uzupełniająca jest zawieszana w całości, chyba że przed upływem tego okresu świadczeniobiorca zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej lub zaszły okoliczności pozwalające na wypłatę części uzupełniającej renty rolniczej,
- rencista pobiera okresową rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy, nie dłużej jednak niż przez dwa lata.

Część uzupełniająca renty rolniczej wypłaca się w 75%, jeżeli:

- rencista nie zawarł umowy z następcą i nie ma możliwości sprzedaży nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego co najmniej po cenie odpowiadającej ich oszacowaniu według przepisów o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa albo:
- trwają czynności zmierzające do wywłaszczenia tych nieruchomości, ich wykupu na cel uzasadniający wywłaszczenie albo do trwałego wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, lub
- nieruchomości te są położone w strefie ochronnej lub na innym obszarze specjalnym, utworzonym na podstawie odrębnych przepisów w związku z wprowadzeniem ograniczeń w użytkowaniu gruntów rolnych albo w celach ochronnych.

Część uzupełniająca renty rolniczej wypłaca się w 100%, jeżeli:

- rencista prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem, który podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy.

Wypłata części uzupełniającej renty rolniczej nie ulegnie zawieszeniu przez okres jednego roku, gdy rencista podejmie działalność rolniczą na gruntach:

- nabytych w drodze dziedziczenia lub
- uprzednio wydzierżawionych co najmniej na 10 lat w przypadku rent stałych, a w przypadku rent okresowych na okres wynikający z decyzji Prezesa Kasy, jeżeli dzierżawa ustała wcześniej z przyczyn niezależnych od wydzierżawiającego lub
- odzyskanych w wyniku rozwiązania - z przyczyn niezależnych od rencisty - umowy, na podstawie której uprzednio zbył on te grunty, albo w wyniku uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej.

Okres 12. miesięcy liczy się od miesiąca następującego po miesiącu, w którym wymienione wyżej okoliczności zaistniały. Jeżeli po tym okresie rencista nie udowodni, że zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej na ww. gruntach lub nie znajdą okoliczności pozwalające na wypłatę części uzupełniającej renty rolniczej, część uzupełniająca zostanie zawieszona w całości lub określonej części.

Natomiast w przypadku zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej polegającego na przekazaniu gospodarstwa rolnego w formie aktu notarialnego osobie niepełnoletniej, wypłata części uzupełniającej renty rolniczej ulega zawieszeniu w całości do czasu osiągnięcia przez tę osobę 18 lat.

Od wydanych przez KRUS decyzji w sprawach dotyczących zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej przysługuje prawo wniesienia odwołania do Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.